

DERINIMO PAŽYMA NR. 2
DĖL VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS 2009 M. LIEPOS 8 D. NUTARIMO NR. O3-96 „DĖL ŠILUMOS KAINŲ NUSTATYMO METODIKOS“ PAKEITIMO

2019 m. gegužės 16 d.
 Vilnius

Eil. Nr.	Pastabos ir pasiūlymais	Pastabų / pasiūlymų vertinimas
1.	AB „Vilniaus šilumos tinklai“ 2019 m. kovo 19 d. raštas Nr. SD-1466	
1.1.	<p>Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) nutarimo „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2009 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. O3-96 „Dėl šilumos kainų nustatymo metodikos“ pakeitimo“ projekto (toliau – Nutarimas) 1 punkto.</p> <p>„1. Papildyti Komisijos 2009 m. liepos 8 d. nutarimą Nr. O3-96 „Dėl Šilumos kainų nustatymo metodikos“ (toliau – Nutarimas) 2.7⁴ papunkčiu:</p> <p>„2.7⁴. Šilumos tiekėjams, vertinant iki 2018 m. gruodžio 31 d. susidariusią neatitiktį dėl ūkio subjekto šilumos vieneto kainoje įskaitytų sąnaudų kurui ir (ar) šilumai iš nepriklausomų šilumos gamintojų įsigyti dydžio per atitinkamą laikotarpį neatitikimo ūkio subjekto faktiškai patirtų sąnaudų kurui ir (ar) šilumai iš nepriklausomų šilumos gamintojų įsigyti dydžiui, Metodikos 76.11 papunktis nėra taikomas.“</p> <p>Prašome Komisijos paaiškinti (viešu išaiškinimu, konsultacija) kaip skaičiuoti nepadengtas sąnaudas arba papildomai gautas pajamas, kai galioja bazinė kaina, nustatyta remiantis Metodikos redakcija patvirtinta iki 2018 m. vasario 28 d. Atkreipiame dėmesį, kad nustatytoje bazinėje kainoje nėra išskirti ir patvirtinti kitų sistemų pagaminamos, realizuojamos ir pan. šilumos kiekiai, nustatytos kuro struktūros. Taip pat, skaičiuojant galutinę šilumos kainą (taikomą vartotojams) taikomos vidutinės, išskaičiuotos kuro kainos (vertinamos visom sistemos pirktos kuro kainas), kaip jas atskirti?</p>	<p>Komentaras.</p> <p>AB „Vilniaus šilumos tinklai“ kreipusis į Komisiją su konkrečiais klausimais ir pavyzdžiais dėl ūkio subjekto šilumos vieneto kainoje įskaitytų sąnaudų kurui ir (ar) šilumai iš nepriklausomų šilumos gamintojų įsigyti dydžio per atitinkamą laikotarpį neatitikimo ūkio subjekto faktiškai patirtų sąnaudų kurui ir (ar) šilumai iš nepriklausomų šilumos gamintojų įsigyti dydžiui skaičiavimo, Komisija pateiks atsakymus teisės aktuose nustatyta tvarka.</p>

<p>1.2. Dėl nutarimo 2.6 papunkčio.</p> <p>„2.6. Pakeisti 74.12.1 papunktį ir jį išdėstyti taip: „74.12.1. darbo užmokesčio sąnaudų pokyčio, įvertinus ne didesnę nei Finansų ministerijos prognozuojamą vidutinio darbo užmokesčio pokytį. Šis sąnaudų pokytis taikomas, jei Ūkio subjektas Reguluojančiajai institucijai pateikia tokio pokyčio įvertinimo poreikį pagrindžiančius argumentus ir dokumentus. Šiuo atveju įtaka sąnaudoms nustatoma pagal formulę: $\Delta FC_{i,y}^P = C_{P,i} \times \left(\frac{\sum_{y=2,\dots,5} k_{DU} + k_{DU(y+1)}}{100} \right)$ kur: $\Delta FC_{i,y}^P$ – sąnaudų pokytis metais y, įvertinus Finansų ministerijos skelbiamą darbo užmokesčio pokytį, tūkst. Eur; k_{DU} – Finansų ministerijos skelbiamas darbo užmokesčio pokytis, įvertintas praėjusio kainos (kainos dedamųjų) skaičiavimo metu, proc.; $k_{DU(y+1)}$ – ne didesnis nei Finansų ministerijos prognozuojamas vidutinio darbo užmokesčio pokytis ateinantiems kainos (kainos dedamųjų) nustatymo metams, proc.“</p> <p>Manome, kad 74.12.1 papunktyje nurodyta formulė yra neteisinga. Įmonėms bus dirbtinai sumažinamas darbo užmokesčio didėjimas atliekant daugiau nei 1 šilumos bazinės kainos perskaičiavimą. Manome, kad darbo užmokesčio didėjimas turi būti skaičiuojamas nuo paskutinio perskaičiavimo pridėdant Finansų ministerijos prognozuojamą darbo užmokesčio didėjimą (proc.), bei jei šilumos bazinės kainos perskaičiavimas vėluoja daugiau nei metus (mūsų atvejis) turi būti įvertintas ir praėjusių metų Finansų ministerijos prognozuojamas darbo užmokesčio didėjimas (proc.). Formulė turėtų atrodyti taip:</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Pakeistas Nutarimo 2.6 papunktis ir išdėstytas taip: „2.6. 2.8. Pakeisti 74.12.1 papunktį ir jį išdėstyti taip: „74.12.1. darbo užmokesčio sąnaudų pokyčio, įvertinus ne didesnę nei Finansų ministerijos prognozuojamą vidutinio darbo užmokesčio pokytį. Šis sąnaudų pokytis taikomas, jei Ūkio subjektas Reguluojančiajai institucijai pateikia tokio pokyčio įvertinimo poreikį pagrindžiančius argumentus ir dokumentus. Šiuo atveju įtaka sąnaudoms nustatoma pagal formulę: $\Delta FC_{i,y}^P = C_{P,i} \times \left(\frac{\sum_{y=2,\dots,5} k_{DU} + k_{DU(y+1)}}{100} \right)$ kur: $\Delta FC_{i,y}^P = C_{i,y}^P \times \left(\frac{k_{DU(y+1)}}{100} \right)$ kur: $\Delta FC_{i,y}^P$ – darbo užmokesčio sąnaudų pokytis metais y, įvertinus Finansų ministerijos skelbiamą darbo užmokesčio pokytį, tūkst. Eur; $C_{i,y}^P$ – darbo užmokesčio sąnaudos, įvertintos galiojančioje šilumos kainoje (kainos dedamosiose), tūkst. Eur; k_{DU} – Finansų ministerijos skelbiamas darbo užmokesčio pokytis, įvertintas praėjusio kainos (kainos dedamųjų) skaičiavimo metu, proc.; $k_{DU(y+1)}$ – ne didesnis nei Finansų ministerijos prognozuojamas vidutinio darbo užmokesčio pokytis ateinantiems kainos (kainos dedamųjų) nustatymo metams, proc.“</p> <p>Papildomai paaiškiname, kad 74.12.1 papunktyje numatyta, kad <i>sąnaudų pokytis taikomas, jei Ūkio subjektas Reguluojančiajai institucijai pateikia tokio pokyčio įvertinimo poreikį pagrindžiančius argumentus ir dokumentus.</i> Faktinis darbo užmokesčio dydis laikytinas vienu iš galimų argumentų, pagrindžiančių darbo užmokesčio sąnaudų didėjimą.</p>
---	---

	$\Delta FC_{i,y}^P = C_{P,i} \times \left(\left(\left(\left(1 + \frac{k_{DU(y+1)}}{100} \right) \times \left(1 + \frac{k_{DU(y)}}{100} \right) \right. \right. \right. \right. \\ \left. \left. \left. \left. \times \left(1 + \frac{k_{DU(y-1)}}{100} \right) \times \dots \times \left(1 + \frac{k_{DU(y-n)}}{100} \right) \right) \right) - 1 \right)$ <p>n – pirmieji bazinės kainos metai</p> <p>Taip pat siūlome, nurodyti, kad pagrindžiančiais dokumentais gali būti laikomas ir faktinis darbo užmokestis, kuris yra didesnis nei nustatytas bazinėje kainoje.</p>	
1.3.	<p>Dėl šilumos kainų nustatymo metodikos, patvirtintos Komisijos 2009 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. O3-96 „Dėl šilumos kainų nustatymo metodikos“ (toliau – Metodika) 77.2 papunkčio.</p> <p>„77. Jeigu nustatoma, kad Ūkio subjektas šilumos kainas (kainų dedamąsias) apskaičiuavo ir taikė pažeisdamas teisės aktų reikalavimus ir dėl to:</p> <p>77.2. patyrė papildomų sąnaudų (žalos), ši suma konstatuojama teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau ji niekaip nekeičia šilumos sąnaudų dedamųjų dydžio.“</p> <p>Manome, kad šis Metodikos punktas iš esmės yra neteisingas. Manome, kad dėl neaiškaus reguliavimo ar netyčinės /nesant šilumos tiekėjo kaltės klaidos pažeidus, tiksliau netinkamai pritaikius teisės aktus ir patyrus papildomas sąnaudas, jos turi būti gražinamos bendrovei.</p>	<p>Komentaras.</p> <p>Metodikos 77.2 papunktis nėra susijęs su viešajai konsultacijai pateiktų Nutarimo projektu.</p>
1.4.	<p>Dėl Nutarimo 2.7 papunkčio.</p> <p>„2.7. Papildyti 77¹ punktu:</p> <p>„77¹. Kai Metodikos 76 ir (ar) Metodikos 77 punktuose numatyta tvarka apskaičiuotų Ūkio subjekto papildomai gautų pajamų gražinimas išdėstomas per ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį, įvertinama pinigų kaina. Pinigų kainos nustatymui taikomas Lietuvos banko pinigų finansų įstaigų paskolų euro zonos ne finansų bendrovėms likučių palūkanų normos svertinis vidurkis už laikotarpį</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Siūlomas pakeitimas atitinka kituose Komisijos reguliuojamuose sektoriuose taikomas nuostatas. Pagal Nutarimo 2.7 papunktyje siūlomo Metodikos 77¹ papunkčio nuostatas, pinigų kaina (palūkanos) būtų įvertinama ūkio subjekto papildomai gautų pajamų gražinimas vartotojams išdėstomas ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal taikomą praktiką, ūkio subjekto nepadengtų sąnaudų gražinimas yra išdėstomas vienerių metų</p>

	<p>nuo praėjusių ataskaitinių metų liepos mėn. iki einamųjų metų liepos mėn.“</p> <p>Prašome detaliau išaiškinti 77¹. punktą.</p> <p>Nėra aišku, ar tik papildomam pajamų grąžinimui, išdėstomam per ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį, būtų taikomos palūkanos, ar ir bendrovės nepadengtomis sąnaudoms (76.2. papunktis).</p> <p>Manome, kad įvedus naujus rodiklius (Lietuvos banko pinigų finansų įstaigų paskolų euro zonos ne finansų bendrovėms likučių palūkanų normos svertinis vidurkis) yra apsunkinamas, ir taip jau sudėtingas, reguliavimas. Siūlome skaičiavimuose naudoti skolinto kapitalo normą, kuri yra patvirtina bendrovei nustatant šilumos kainą.</p>	<p><u>laikotarpiui</u>, todėl pinigų kainos (palūkanų) įvertinimas ūkio subjekto nepadengtomis sąnaudoms nėra tikslingas.</p> <p>Atsakant į AB „Vilniaus šilumos tinklai“ siūlymą, atkreiptinas dėmesys, kad Investicijų grąžos normos nustatymo metodikos, patvirtintos Komisijos 2015 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. O3-510 „Dėl Investicijų grąžos normos nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – WACC metodika), 7 punkte nustatyta, kad jeigu ūkio subjekto faktinė ilgalaikių paskolų palūkanų norma yra mažesnė nei Lietuvos banko skelbiamų nefinansinėms korporacijoms (bendrovėms) suteiktų paskolų litais (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.), kurių trukmė ilgesnė nei vieneri metai, likučių palūkanų normų vidurkis, skolinto kapitalo kaina padidinama dalimi, kuri lygi pusei ūkio subjekto faktinės skolinto kapitalo kainos ir Lietuvos banko skelbiamų nefinansinėms korporacijoms (bendrovėms) suteiktų paskolų litais (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.), kurių trukmė ilgesnė nei 1 metai, likučių palūkanų normų vidurkio skirtumo. Taigi tikėtina, jog susidarytų atvejai, kai ūkio subjekto vartotojams grąžintinai papildomai gautų pajamų sumai būtų taikoma padidinta palūkanų norma.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog ne visi ūkio subjektai turi ilgalaikių paskolų, o vadovaujantis WACC metodikos 8 punktu, tokių ūkio subjektų skolinto kapitalo kaina skaičiuojama kaip energetikos sektoriaus, kuriame ūkio subjektas vykdo veiklą, skolinto kapitalo kainos svertinis vidurkis.</p> <p>Papildomai pažymėtina, kad Komisija reguliuoja ir ūkio subjektus, kurie pagal galiojančius teisės aktus negali gauti pelno, t. y. jiems nenustatoma investicijų grąža, taigi, nustatant šilumos kainos dedamąsias nėra patvirtinama skolinto kapitalo kaina. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, AB „Vilniaus šilumos tinklai“ siūlomas pakeitimas negalėtų būti pritaikytas minėtiems ūkio subjektams.</p>
2.	UAB „Litesko“ 2019 m. kovo 22 d. raštas Nr. 1.21-302	
2.1.	<p>Dėl Nutarimo 2.7 papunkčio.</p> <p>„2.7. Papildyti 77¹ punktu:</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Nutarimas papildytas 3 punktu, kuris išdėstytas taip:</p>

<p>„77¹. Kai Metodikos 76 ir (ar) Metodikos 77 punktuose numatyta tvarka apskaičiuotų Ūkio subjekto papildomai gautų pajamų gražinimas išdėstomas per ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį, įvertinama pinigų kaina. Pinigų kainos nustatymui taikomas Lietuvos banko pinigų finansų įstaigų paskolų euro zonos ne finansų bendrovėms likučių palūkanų normos svertinis vidurkis už laikotarpį nuo praėjusių ataskaitinių metų liepos mėn. iki einamųjų metų liepos mėn.“</p> <p>UAB „LITESKO“ (toliau – Bendrovė) vertinimu ūkio subjektas neturėtų patirti papildomų sąnaudų dėl to, kad esantis kainodaros modelis generuoja pajamų ir sąnaudų neatitikimą. Šiuo metu papildomai gautos pajamos didžiąja dalimi yra formuojamos iš ūkio subjektų pasiekto efektyvumo per kintamąją dedamąją.</p> <p>Pagal Komisijos siūlymą gautąsi, kad iš ūkio subjekto atimama ne tik efektyvumo dėka pasiekta nauda, bet jis dar turi patirti papildomas sąnaudas, kompensuojant vartotojams pinigų kainą.</p> <p>Bendrovės vertinimu pinigų kaina papildomai gautų pajamų gražinimui gali būti taikoma tik tuo atveju, kai ta suma susidaro dėl teisės aktų pažeidimų, netinkamo Šilumos kainų nustatymo metodikos taikymo, tačiau jei šilumos tiekėjas šilumos kainas skaičiavo ir taikė vadovaudamasis Šilumos kainų nustatymo metodika, pinigų kaina neturėtų būti vertinama. Tai ypač aktualu šilumos sektoriaus kontekste, kai kainų projektai Komisijoje nagrinėjami po kelis metus, t. y. kainos nėra perskaičiuojamos laiku ir ūkio subjektas neturi galimybės savarankiškai pakeisti šilumos kainos dedamųjų formulės, dėl ko generuojamos papildomai gautos pajamos. Ir dėl šios aplinkybės, užsitęsusių šilumos kainos projektų nagrinėjimo, ūkio subjektas neturi patirti papildomų sąnaudų.</p> <p>Taip pat, jei visgi šis pakeitimas būtų priimtas, Nutarimo projekte turi būti numatyta išimtis, jog 77¹ punktas taikomas tik šilumos kainos</p>	<p>„3. Nustatyti, kad šilumos bazinių kainų (kainų dedamųjų) nustatymo ir šilumos bazinių kainų (kainų dedamųjų) perskaičiavimo projektams, pateiktiems iki šio nutarimo įsigaliojimo datos, taikomos Metodikos redakcijos, galiojančios iki šio nutarimo įsigaliojimo datos, nuostatos.“</p> <p>Komentaras dėl pinigų kainos vertinimo pateiktas atsakant į AB „Vilniaus šilumos tinklai pastabą“ (žr. 1.4 pastabos vertinimą).</p>
---	--

	dedamųjų projektams, pateiktiems po Nutarimo projekto įsigaliojimo momento.	
2.2.	<p>Komisijos 2019-03-05 rašte Nr. R2-(ŠKI)-487 nurodoma, kad Šilumos kainų nustatymo metodikos 58.1, 61.8 papunkčiai ir 63¹, 63², 64 punktai pakeisti, atsižvelgiant į Šilumos sektoriaus įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašo pakeitimo projekte numatytus 12.1 ir 12.2 papunkčių pakeitimus. Paaiškinant, kad pakeitimai numato, <u>jog šilumos tiekėjams, kurių centralizuoto šilumos tiekimo sistemose nepriklausomi šilumos gamintojai neveikia</u>, netaikomas reikalavimas būtinašias šilumos (produkto) gamybos pastoviąsias ir kintamąsias sąnaudas išskaidyti į šilumos (produkto) gamybos ūkio subjekto šilumos šaltiniuose ir į šilumos poreikio piko pajėgumų ir rezervinės galios užtikrinimo sąnaudas.</p> <p>Prašome Komisijos patikslinti, reikalavimas netaikomas atskiroms šilumos tiekėjo sistemoms, kur nėra nepriklausomų šilumos gamintojų ar šilumos tiekėjui, kai jo nei vienoje iš sistemų nėra nepriklausomų šilumos gamintojų?</p>	<p>Komentaras. Reikalavimas nėra taikomas atskiroms centralizuoto šilumos tiekimo sistemoms, kuriose nėra nepriklausomų šilumos gamintojų.</p>
2.3.	<p>Komisija 2018-12-28 raštu R2-(ŠBK)-2780 į daugumą Bendrovės klausimų (pvz.: 2, 5, 8, 10, 13 punktai) pateikė komentarą: „<i>Komisija, įvertinusi poreikį, patikslins metodiką</i>“. Prašome paaiškinti kur Nutarimo projekte yra įvertinti minėti pakeitimai? Ar Komisija nusprendė, kad poreikio tikslinti atitinkamus Šilumos kainų nustatymo metodikos punktus nėra?</p>	<p>Komentaras. Komisija 2018 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. R2-(ŠBK)-2780 teikė paaiškinimus į UAB „Litesko“ 2018 m. rugpjūčio 24 d. raštu Nr. 1.21-797 teiktus klausimus. Pažymėtina, kad UAB „Litesko“ 2018 m. rugpjūčio 24 d. raštu Nr. 1.21-797 teikti klausimai nėra susiję su šiuo metu atliekamais Metodikos pakeitimais. Tai, jog šiame pakeitime nėra keičiami Komisijos 2018 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. R2-(ŠBK)-2780 aptarti Metodikos punktai nereiškia, kad Komisija ateityje netikslintus atitinkamų Metodikos punktų.</p>
2.4.	<p>Taip pat, kaip jau ne kartą esame nurodę savo raštuose (pvz.: 2018-08-24 raštas Nr. 1.21-797), pakartojame, jog daugelis Šilumos kainų nustatymo metodikos (įsigaliojusios nuo 2019 m. sausio 1 d.) nuostatų yra neaiškios, neaiški principinė veiksmų schema, kokios dedamųjų formulės bus nustatomos ir pan., todėl būtinas detalesnis Komisijos išaiškinimas, skaičiavimų pavyzdžiai. Vien skaitant Šilumos kainų nustatymo metodiką, ypač kai reglamentavimas toks painus, praktiškai</p>	<p>Komentaras. Komisija UAB „Litesko“ bei kitus ūkio subjektus ir suinteresuotas puses konsultuoja bei teikia paaiškinimus teisės aktuose nustatyta tvarka – atsakydama į ūkio subjektų paklausimus raštu, el. paštu, telefonu, dalyvaudama susitikimuose ir kt. Komisija, esant poreikiui, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 36³ straipsniu, parengia ir teikia viešuosius išaiškinimus</p>

<p>neįmanoma iki galo suprasti kas tai turi būti per skaičiavimai ir kaip juos supranta Komisija. Daugeliu atvejų Komisijos pateikiami papildomi išaiškinimai į ūkio subjektų klausimus, akivaizdžiai parodo, kad tam tikros nuostatos yra nepakankamai aiškiai išdėstytos, o ir pačiai Komisijai, sprendžiant iš atsakymų pateikimo terminų ir Šilumos kainų nustatymo metodikos pakeitimų skaičiaus, iki galo nėra aiškus praktinis naujo reglamentavimo taikymas. Pažymėtina, kad skiltyje „Metodinė pagalba“ iki šiol nėra paskelbta nei vieno išaiškinimo, susijusio su šilumos kainų skaičiavimu pagal nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusią Šilumos kainų nustatymo metodiką.</p>	<p>teisės aktų taikymo klausimais, skelbia paaiškinimus Komisijos tinklalapyje skiltyje „Metodinė pagalba“. Pažymėtina, kad UAB „Litesko“ kreipusis į Komisiją su konkrečiais klausimais, Komisija pateiks atsakymus teisės aktuose nustatyta tvarka.</p>
--	--